

LAHDEN KAUPUNKI, YMPÄRISTÖTERVEYS

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON  
VALVONTASUUNNITELMAN  
TOTEUMARAPORTTI 2022

## Sisällysluettelo

1.	Toimintaympäristö, valvonnan vaikuttavuus ja kehitystyö.....	3
1.1.	Valvontasuunnitelman laatiminen, hyväksyminen ja toteutumisen arviointi.....	3
1.2.	Valvonnan riskiperusteisuus ja tehokas kohdentaminen .....	3
1.3.	Ohjelmakauden teema ja sen toteutuminen.....	3
1.4.	Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen.....	4
1.5.	Laatutyö.....	4
1.6.	Tietojärjestelmät.....	4
1.7.	Viestintä.....	5
1.8.	Häiriötilanteisiin varautuminen ja epidemioiden selvittäminen.....	5
1.9.	Valvonnan maksullisuuden edistäminen ja valvonnasta saatujen tulojen kohdentaminen.....	6
2.	Elintarvikevalvontasuunnitelman toteutuminen.....	7
2.1.	Elintarvikehuoneistojen ilmoitus- ja hyväksymismenettely.....	7
2.2.	Kontaktimateriaalivalvonta .....	7
2.3.	Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuonnin valvonta .....	7
2.4.	Muu valvonta.....	8
2.5.	Näytteenotto.....	9
2.6.	Painopisteet ja projektit .....	9
3.	Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutuminen.....	10
3.1.	Huoneistojen ilmoitus- ja hyväksymismenettely.....	10
3.2.	Asuntojen ja oleskelutilojen terveyshaittaepäilyjen selvittäminen.....	10
3.3.	Talousvesivalvonta .....	10
3.4.	Uimavesivalvonta .....	11
3.5.	Radon .....	12
3.6.	Näytteenotto.....	12
3.7.	Painopisteet ja projektit .....	13
4.	Tupakkalain ja lääkelain valvontasuunnitelman toteutuminen.....	14
4.1.	Myynnin valvonta.....	14
4.2.	Ennaltaehkäisevä päihdetyö .....	14
4.3.	Muu valvonta.....	14
4.4.	Painopisteet ja projektit .....	14
5.	Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelman toteutuminen.....	15
5.1.	Eläinlääkäripalvelut.....	15
5.2.	Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta .....	15
5.3.	Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta .....	16
5.4.	Eläinten ja eläinperäisten tuotteiden tuonnin ja viennin valvonta.....	16
6.	liitteet.....	17

## 1. Toimintaympäristö, valvonnan vaikuttavuus ja kehitystyö

### 1.1. Valvontasuunnitelman laatiminen, hyväksyminen ja toteutumisen arviointi

Lahden ympäristöterveys vastaa Lahden kaupungin alueen ympäristöterveydenhuollon valvonnasta. Valvontayksikkö kuuluu hallinnollisesti Lahden kaupunkiympäristön palvelualueen rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualueeseen.

Ympäristöterveys on laatinut ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuosille 2020–2024. Suunnitelmaan on tehty vuotta 2022 varten päivitys, jonka Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta kaupungin ympäristöterveydenhuollosta vastaavana toimielimenä on hyväksynyt. Kuntalaisille, yrityksille ja yhteisöille on varattu vaikuttamismahdollisuus valvontasuunnitelmaan tiedottamalla valmistelun vireilläolosta.

Suunnitelman toteutumista arvioidaan jokaisen kalenterivuoden päätteeksi. Arviointiraportti käsitellään rakennus- ja ympäristölupalautakunnassa sekä toimitetaan VYHA:n (Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikötietojen hallintajärjestelmä) kautta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle helmikuun loppuun mennessä.

### 1.2. Valvonnan riskiperusteisuus ja tehokas kohdentaminen

Lahden ympäristöterveyden valvonnan pohjana ovat olleet Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2020–2024, Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021–2024, Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2020–2024 ja Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2020–2024. Valvontaa on kohdennettu riskiperusteisesti siten kuin valtakunnallisissa valvontaohjelmissä sekä Ruokaviraston ohjeessa Elintarvikehuoneiston ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittäminen on esitetty.

Kaupungin alueelle vuoden 2022 aikana perustetut uudet elintarvikekohteet on arvioitu ja pisteytetty käyttäen Ruokaviraston ohjetta. Terveydensuojelulain mukaisten valvontakohteiden riskinarviointi on tehty Valviran riskinarviointiohjeistuksen mukaisesti. Näiden perusteella on määritelty jokaiselle kohteelle suunniteltu valvontatiheys, jota on voitu riskiperusteisesti korjata tarkastushavaintojen perusteella. Tupakkalain suunnitelmallinen valvonta perustuu tupakkalain valvontaohjelmaan kirjattuihin ohjeellisiin tarkastustiheyyksiin.

Ruokamyrkytys- ja terveystaapailyihin, kuluttajavalituksiin sekä keskusviranomaisilta tulleisiin valvontapyyntöihin on reagoitu viipymättä. Tarkastustoiminnan lisäksi valvontaa on suoritettu sekä suunnitelmallisesti, että reaktiivisesti kohdennetuilla näytteenotoilla.

### 1.3. Ohjelmakauden teema ja sen toteutuminen

Valvontaohjelmakauden 2020–2024 teemana on yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö. Valtakunnallisten valvontaohjelmien ja ohjeistusten noudattamisen lisäksi valvonnan yhdenmukaisuutta on edistetty tekemällä maakunnallista yhteistyötä Päijät-Hämeen muiden kuntien ympäristöterveydenhuollon yksikön (Päijät-Sote) kanssa. Hyvään yhteistyöhön toimijoiden ja muiden eri viranomaistahojen suuntaan on myös panostettu. Lahden ympäristöterveys kuuluu kaupunkiorganisaatiossa samaan vastuualueeseen kuin ympäristöpalvelut ja rakennusvalvonta, joten yhteistyö näiden yksiköiden välillä on ollut päivittäistä ja sujuvaa.

Ympäristöterveydellä on ollut edustus rakennusvalvonnan viikoittaisessa viranomaispalaverissa. Tätä kautta tulevista ympäristöterveyden valvontakohteista on saatu hyvät ennakkotiedot. Kohteista on päästy lausumaan kattavasti ja näin vaikuttamaan niiden terveellisyyteen ja turvallisuuteen ennalta ehkäisevästi.

Ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä ympäristölupahakemuksesta lausunto toiminnan sijaintikunnan terveydensuojeluviranomaiselta. Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta on delegoinut lausuntojen antamisen ympäristöterveyden viranhaltijoille. Vuonna 2022 ympäristöterveydessä käsiteltiin 15 ympäristölupaan liittyvää lausuntopyyntöä.

Sisäilma-asioissa on osallistuttu yhteisiin työryhmiin esimerkiksi tilakeskuksen, rakennusvalvonnan ja sivistystoimen edustajien kanssa. Tällä tavoin on voitu ennalta suunnitella toimintatapoja erilaisissa kiinteistöjen kuntoon liittyvissä ongelmatapauksissa.

#### 1.4. Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Lahden ympäristöterveysyksikössä työskentelee ympäristöterveyden päällikkönä toimiva kaupungineläinlääkäri, johtava terveystarkastaja, seitsemän terveystarkastajaa, kolme ympäristöterveystarkastajaa ja hallintosihteeri. Hallintosihteeri kuuluu hallinnollisesti konsernihallintoon, mutta hänen työnkuvaansa kuuluu suurimmilta osin ympäristöterveyteen liittyviä tehtäviä. Lisäksi yksikköön kuuluu eläinlääkintähuollon esimies, kaksi praktikkoeläinlääkäriä, kaksi valvontaeläinlääkäriä ja eläinlääkärin avustaja.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2022 budjettikokouksessaan käyttösunnitelman, johon sisältyy yksikön suunniteltu kolmen henkilön lisäresurssi, jotta lainmuutoksen myötä voimaan saatetusta valvonnan perusmaksuista saatavia tuloja voidaan hallituksen esityksen sekä ministeriöiden suositusten mukaisesti kohdentaa elintarvikelain ja terveydensuojelulain mukaisen valvonnan kehittämiseen.

Lahden ympäristöterveyden henkilökunta on osallistunut aktiivisesti ja koulutussuunnitelman mukaisesti ajankohtaisiin koulutuksiin sekä perehtynyt omatoimisesti keskusviranomaisilta tulleisiin uusiin ohjeisiin. Koulutustilaisuuksista iso osa on järjestetty etäkoulutuksina. Yksikössä on runsaasti erikoisosaamista kattaen käytännössä kaikki ympäristöterveydenhuollon osa-alueet.

#### 1.5. Laatutyö

Elintarvikelain mukaan kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tulee laatia toimintaansa sopiva laatujärjestelmä sekä ylläpitää ja soveltaa sitä. Ympäristöterveys on osallistunut vuoden 2022 aikana sekä oman yksikön, että kaupunkiympäristön palvelualueen sisäiseen laadun kehittämistyöhön.

Lahden ympäristöterveydessä on käytössä ympäristöterveydenhuollon yhteisen laatujärjestelmän Laatu-nettyökalu. Yksikössä on säännöllisesti kokoontuva laatutiimi, jossa on pohdittu toimivia laatuindikaattoreita sekä sisäisen auditoinnin suunnitelma, joka tukee yksikön kehittämistoimenpiteitä. Tarkastustyön suunnittelua ja seurantaan varten on ollut käytössä tarkastustyökalu, jota on tarkoitettu ylläpitää siihen asti, kunnes valtakunnallinen järjestelmä pystyy palvelemaan tässä riittävästi osin. Laatutyötä ja päivystystä tukemaan on perustettu laatu- ja päivystyskansiot, joihin kerätään usein tarvittavia yhteystietoja, ohjeistuksia ja muuta materiaalia helposti löydettäväksi.

#### 1.6. Tietojärjestelmät

Ympäristöterveydenhuollon valvontakohderekisterinä, suoritteiden kirjausalustan sekä suunnittelu- ja seurantatyökaluna toimii valtakunnallisesti ylläpidetty Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä VATI. Valvonnan toteutumisen arvioinnissa on käytetty tietojärjestelmästä saatavia tietoja. Lahden ympäristöterveydellä on ollut alusta alkaen edustaja VATI:n kehittämissuunnitelmassa ja ryhmän toimintaan sekä järjestelmän kehittämiseen on osallistuttu aktiivisesti ja säännöllisesti. VATI-järjestelmään on

sisällytetty valtakunnallinen sähköinen ilmoitus ja toimenpidepyyntöjärjestelmä (ILPPA). Praktikkoeläinlääkärien ja eläinlääkintähuollon esimiehen käytössä on ollut Terakuun ohjelmisto, joka sisältää lääkekirjanpidon, potilaskirjanpidon ja laskutusohjelman sekä mahdollistanut AVI:lle toimitettavien kuukausiraporttien tekemisen.

Ympäristöterveyden säilytettävät dokumentit on tallennettu Lahden kaupungilla käytössä olleeseen sähköiseen arkistointijärjestelmään.

## 1.7. Viestintä

Ympäristöterveydellä on viestintäsuunnitelmassa, jossa kuvataan sisäinen ja ulkoinen viestintä sekä viestinnän välineet. Viestintä jakautuu useampaan eri kanavaan ja suunnitelma auttaa kokonaisuuden hallinnassa. Suunniteltu näkyvyys ja sesongeittain esiin nostettavat aihealueet tukevat toiminnan kokonaisuutta, parantavat asukkaiden tiedonsaantia sekä toimivat osana viranomaisen ohjaus- ja neuvontatyötä.

Pääasiallisena viestintäkanavana ovat yksikön verkkosivut, joilta löytyy kattavasti tietoa eri aihepiireistä. Ajankohtaisista asioista on täsmäviestitty sekä yksikön omilla, että kaupungin yhteisillä verkkosivuilla. Erillisiä tiedotteita on vuoden 2022 aikana laadittu uimarantavesien laatuun, kaivoveden laadun tarkkailuun ja kaivon huoltoon sekä sienten poimintaan liittyen.

Viestintää on tehty tarjoamalla opastusta ja neuvontaa sekä yritystahoille, että yksittäisille kuluttajille päivystyspalveluna ja kirjeitse tai sähköisesti toteutetuilla tiedotuskampanjoilla. Vuoden alussa tiedotettiin kaikkia toimijoita sähköpostein vuoden 2022 alussa voimaan tulevasta terveydensuojelulain mukaisen valvonnan perusmaksusta.

## 1.8. Häiriötilanteisiin varautuminen ja epidemioiden selvittäminen

Elintarvikelaki sekä terveydensuojelulaki edellyttävät kunnan valvontaviranomaista laatimaan suunnitelman häiriötilanteisiin varautumiseksi. Lahden ympäristöterveydelle on laadittu erillinen häiriötilannesuunnitelma, joka on kattava kuvaus mahdollisista riskeistä ja toiminnasta häiriötilanteissa. Häiriötilannesuunnitelmaa on ylläpidetty ja päivitetty tarvittavin osin vuoden 2022 aikana.

Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä edellyttää kunnan viranomaista varautumaan epidemioihin ja nimeämään niiden selvittämistä varten selvitystyöryhmä. Lahden ympäristöterveydestä kolme viranhaltijaa toimii alueellisen epidemiaselvitystyöryhmän jäsenenä. Vuoden 2022 aikana ryhmä kokousti huhti- ja marraskuussa.

Ympäristöterveydessä toimii häiriötilanneryhmä, jonka tehtäviä ovat varautumisen suunnittelu ml. varautumisen liittyvät harjoitukset ja koulutukset, sidosryhmätyöskentelyn edistäminen sekä yksikön toiminnan arviointi ja kehittäminen häiriötilanteissa. Ryhmä pyrkii kokoontumaan neljä kertaa vuodessa. Vuoden viimeisessä palaverissa kerätään menneen vuoden asiat yhteen ja tehdään suunnitelmat seuraavalle vuodelle. Palaverissa pidetään muistiota, jotka käydään henkilöstön kanssa läpi yksikön viikkopalaverissa.

Lahden ympäristöterveys osallistui HÄME21 Hämeen maakuntien valmiusharjoitukseen ja harjoituksen palauteseminaariin 18.1.2022.

## 1.9. Valvonnan maksullisuuden edistäminen ja valvonnasta saatujen tulojen kohdentaminen

Kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen valvonta on pääsääntöisesti maksullista. Maksun suuruus määräytyy kulloinkin voimassa olevan ympäristöterveydenhuollon taksan mukaisesti. Maksutaksaa tarkastellaan vuosittain ja päivitetään tarpeen mukaan. Päivitetty taksa viedään hyväksyttäväksi kunnan elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontaviranomaiselle, jona Lahdessa toimii rakennus- ja ympäristölupalautakunta. Lahden ympäristöterveyden taksa päivitettiin loppuvuodesta 2022 ja 1.1.2023 voimaan astunut taksa hyväksyttiin lautakunnan kokouksessa 13.12.2022 päätöksen § 84 mukaisesti.

Valvonta- ja tarkastustoiminnasta kertyi vuonna 2022 tuloja 374 274 euroa. Valvonnasta saadut tulot on kohdennettu täysimääräisesti ympäristöterveydenhuoltoon.

## 2. Elintarvikevalvontasuunnitelman toteutuminen

Elintarvikevalvonnan pohjana on vuosittain laadittava kohdekohtainen valvontasuunnitelma. Suunnitelmallinen tarkastustoiminta ja tarkastusmäärät perustuivat Ruokaviraston julkaisemiin ohjeisiin. Lisäksi elintarvikevalvontaa suoritetaan reaktiivisesti epäilyjen ja ilmoitusten perusteella. Vuoden 2022 suunnitelmallisen valvonnan toteutuminen toimintaluokittain on esitetty taulukoituna liitteessä 1.

Vuoden 2022 elintarvikevalvontasuunnitelmassa oli tarkastuksia suunniteltu tehtäväksi 457 kpl. Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia toteutui yhteensä 348 kpl. Muita tarkastuksia suoritettiin 23 kpl.

Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi työaikaa on käytetty myös muihin lakisääteisiin tehtäviin, kuten asiakirjojen käsittelyyn, valitusten vastaanottoon ja selvittelyyn, asiakaspalveluun ja neuvontaan sekä terveyshaittojen ennaltaehkäisyyn.

### 2.1. Elintarvikehuoneistojen ilmoitus- ja hyväksymismenettely

Elintarvikehuoneistot voidaan jaotella ilmoitettuihin tai hyväksytyihin elintarvikehuoneistoihin. Ilmoitettuja elintarvikehuoneistoja ovat esimerkiksi ravintolat, kahvilat ja myymälät. Hyväksytyt elintarvikehuoneistot ovat laitoksia, jotka käsittelevät eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen niiden toimittamista vähittäismyyntiin eli ilmoitettuihin elintarvikehuoneistoihin.

Lahden ympäristöterveys on ollut aktiivisesti vaikuttamassa uusia elintarvikehuoneistoja käyttöönotettaessa. Kohteen vastuutarkastajat ovat tutustuneet ja tarvittaessa antaneet lausunnon lähes kaikista perustettavista elintarvikehuoneistoista jo rakennuslupavaiheessa. Toimijan vaihdostapauksissa on annettu tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa uutta toimintaa varten. Vuonna 2022 käsiteltiin 121 elintarvikehuoneistoilmoitusta.

### 2.2. Kontaktimateriaalivalvonta

Elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita toimittava toimija on ilmoitusvelvollinen toimija, jota valvotaan Ruokaviraston kontaktimateriaalien valvontaohjeen mukaisesti. Kontaktimateriaalitoimintaan liittyviä tarkastuksia tehtiin vuonna 2022 yhteensä 6 kpl. Lisäksi kontaktimateriaalitoimijoita on ohjeistettu mm. keramiikan valmistukseen ja elintarviketeollisuuden laitteiden valmistukseen liittyen.

### 2.3. Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuonnin valvonta

Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuontipaikalla tarkoitetaan Suomessa sijaitsevaa elintarvikehuoneistoa, jossa ensimmäisenä otetaan vastaan Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta Suomeen toimitettavia eläimistä saatavia elintarvikkeita.

Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuontivalvonta on sisällytetty kuntien tekemään Oiva-valvontaan. Valvojien vastuu kattaa eläinperäisten tuotteiden tuonnissa huomioitavien asioiden valvonnan, ohjauksen ja neuvonnan. Eläinperäisten tuotteiden tuovan tai niiden etämyyntiä harjoittavan toimijan velvollisuuksiin kuuluvat mm. aloitus-, muutos- ja lopetusilmoitusten tekeminen, vastaanotettavien lähetysten tarkastaminen, näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma, omavalvontakirjanpito ja toimenpiteet epäkohtia havaittaessa.

## 2.4. Muu valvonta

### Valvontakeinot vilpillisen elintarviketoiminnan tunnistamiseen

Elintarvikevalvonnan yhteydessä tulee esiin vuosittain yksittäisiä valvontatapauksia, joissa epäillään toimijan syyllistyneen vilpilliseen toimintaan. Vilpillisen elintarviketoiminnan tunnistamisessa merkittävässä osassa on elintarvikkeiden jäljitettävyyssvalvonta, pakkausmerkintöjen oikeellisuuden valvonta, alkuperävalvonta sekä kohdennettu näytteenotto.

Lahden ympäristöterveydessä on jatkettu vilpillisen elintarviketoiminnan tunnistamiseen ja kitkemiseen tähtäävän koko ketjun kattavan sujuvan viranomaisyhteistyön ylläpitämisen kehittämistä. Elintarvikerikoksien selvittämisessä on vuoden 2022 aikana tehty yhteistyötä Ruokaviraston, muiden valvontayksiköiden, verottajan, poliisin sekä tullin kanssa. Marraskuussa pidettiin poliisin ja Päijät-Hämeen valvontayksikön kanssa pala- veri aiheena rikostorjunnan yhteistyö ja hyvät käytännöt viranomaisvalvonnassa. Valvontaan liittyvät ohjeis- tukset, lomakkeet, prosessikuvaus, koulutukset, lainsäädäntö ym. materiaali on kerätty kaikkien valvojien käyttöön. Jäljitettävyyssvalvontaa on tehty myös suunnitelman mukaisten tarkastusten yhteydessä.

### Takaisinvedot

Elintarvikevalvonta joutuu tekemään ennalta suunnittelemtomia tarkastuksia ja selvityksiä RASFF- ilmoitusten (EU-komission ylläpitämä hälytysjärjestelmä) tai muiden havaittujen epäkohtien perusteella tuot- teiden määräpaikkojen selvittämiseksi ja takaisinvedon varmistamiseksi. Yleisesti ottaen takaisinvetoihin liitty- vä valvonta kohdistetaan omiin elintarvikevalmistajiin ja myymälöihin sekä isoihin kauppaketjujen pisto- koemaisesti.

RASFF ilmoituksia tuli vuoden 2022 aikana Ruokaviraston kautta valvottavaksi 8 kpl. Nämä ovat koskeneet nuudeleita, kikkerneitä, mausteita, taateleita, siemeniä, kastikkeita sekä vohvelikakkua. Jokaisen ilmoituksen vaatimat toimenpiteet on suoritettu ja tieto toimenpiteistä tuotteen myynnistä poistamiseksi on välitetty Ruokavirastolle. Yrityksiä on neuvottu tekemään Ruokavirastolle takaisinvetoilmoituksia sekä asiakkaille vaadit- tavaa tiedottamista.

Kaikkiaan takaisinvetoja on vuonna 2022 välitetty Ruokavirastolta valvottavaksi 62 kpl. Tarkastuskäynnillä yksi takaisinvetoon johtanut epäkohta.

### Ravintolaisien lääkkeellinen tai muutoin säädöstenvastainen markkinointi

Elintarvikelain mukaan elintarvikkeen pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavalla markkinoin- nin yhteydessä elintarvikkeella ei saa esittää olevan ihmisen sairauksien ennalta ehkäisemiseen, hoitami- seen tai parantamiseen liittyviä ominaisuuksia eikä viitata sellaisiin tietoihin, ellei muualla lainsäädännössä toisin säädetä. Elintarvikkeiden kaupallisessa viestinnässä saa käyttää vain EU:n väiteasetuksen mukaan hyväksytyjä ravitsemus- ja terveysväitteitä tai ns. kasviperäisten aineiden odotuslistalla olevia terveysväittei- tä. Hyväksytyjäkään terveysväitteitä ei saa käyttää, ellei niiden käyttö ole täysin väiteasetuksen kaikkien vaa- timusten mukaista. Tämä koskee kaikkea kaupallista viestintää, eli pakkausmerkintöjen lisäksi elintarvikkei- den markkinointia ja mainontaa kaikissa muodoissa sekä kaikissa viestintäkanavissa. Apteekkeja valvotaan elintarvikelain mukaisesti lähinnä ravintolaisien vähittäismyyjiin. Vuonna 2022 valvontaa kohdistettiin muihin ravintolaisien myyjiin, kuten luontaistuotekauppoihin.



## Tapahtumat/ yleisötilaisuudet

Lahden ympäristöterveyden tapahtumatiimin kuuluu kolme tarkastajaa, joille on jaettu pääasiallinen vastuu kaupungin tapahtuma-alueiden (30 kpl) tilaisuuksista. Alueet ovat tapahtumamääriltään hyvin erilaisia.

Tapahtumatiimin työ keskittyi tapahtumatoimijoiden ja elintarviketoimijoiden ohjaukseen ja neuvontaan, tapahtumamuutoksiin, uusiin tullessiin toimintalinjauksiin sekä yhtenäisten työmenetelmien luomiseen ja toteutukseen.

### 2.5. Näytteenotto

Elintarvikevalvonnan näytteenotoilla voidaan varmentaa elintarvikkeiden turvallisuutta ja tuottaa informaatiota vallitsevasta elintarviketurvallisuuden tilanteesta. Ruokaviraston ohje suosittelee suunnitelmallisen näytteenoton kohdistuvan patogeenisten mikrobien tutkimiseen projektiluontoisesti. Lisäksi voidaan ottaa näytteitä omavalvonnan valvontaan sekä ruokamyrkytysten selvittämiseksi.

Vuoden 2022 aikana otettiin elintarvikenäytteitä kahteen otteeseen ruokamyrkytysepidemian selvittämiseksi sekä kerran omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi.

Viranomaisnäytteitä analysoiva laboratorio kilpailutettiin vuoden 2022 lopulla ajalle 01.01.2023 - 31.12.2024. Sopimusta on mahdollista jatkaa kahdella yhden vuoden mittaisella (1 + 1) optiokaudella. Kilpailutuksen voitti Metropolilab Oy. Laboratoriolla on valmius huolehtia säteily-, ruokamyrkytys-, talousvesi- ja uimavesinäytteiden sekä eläintautiepidemian selvitykseen liittyvien näytteiden analysoinnista myös normaalin toiminta-ajan ulkopuolella, mikäli tämä on tilanteen kiireellisen selvittämisen vuoksi tarpeen.

### 2.6. Painopisteet ja projektit

Ruokaviraston elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021–2024 valvonnallisiksi pääteemoiksi on määritelty tiedolla johtaminen ja digitalisaatio, petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä sekä valmius ja kriisinhallinta.

Elintarvikevalvonnassa on ollut havaittavissa tämänhetkisen haasteellisen toimintaympäristön vaikutus mm. ruon valmistuksessa käytettävien raaka-aineiden jäljitettävyyteen. Tämän vuoksi päätettiin käynnistää Lahden ympäristöterveyden ja Päijät-Hämeen ympäristöterveyden yhteinen projekti koskien eläinperäisten elintarvikkeiden jäljitettävyyttä tarjoilupaikoissa ja liikkuvassa elintarviketoiminnassa. Projektin suunnittelupalaveri pidettiin syyskuussa 2022 ja projektitarkastukset tullaan tekemään vuoden 2023 aikana.

### 3. Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutuminen

Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan pohjana on vuosittain laadittava kohdekohtainen valvontasuunnitelma. Suunnitelmallinen tarkastustoiminta ja tarkastusmäärät perustuvat Valviran julkaisemiin ohjeisiin. Lisäksi valvontaa suoritetaan reaktiivisesti terveyshaittaepäilyjen ja ilmoitusten perusteella. Vuoden 2022 suunnitelmallisen valvonnan toteutuminen toimintaluokittain on esitetty taulukoituna liitteessä 1.

Vuoden 2022 valvontasuunnitelmassa oli tarkastuksia suunniteltu tehtäväksi 161 kpl. Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia toteutui yhteensä 117 kpl. Muita tarkastuksia suoritettiin 83 kpl sekä valvonnan yhteistyökoukousia (sisäilmaryhmät ym.) 48 kpl.

Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi etenkin asumisterveys- ja sisäilmaevalitukset vievät vuosittain merkittävästi valvontaresursseja ja ovat reaktiivisina terveyshaittaepäilyinä ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan. Vuonna 2022 tuli edellisvuosien tapaan kymmeniä rottiin liittyviä yhteydenottoja koskien koko kaupungin aluetta. Myös muut tehtävät, kuten asiakirjojen käsittely, asiakaspalvelu ja neuvonta vievät osaltaan työaikaa.

#### 3.1. Huoneistojen ilmoitus- ja hyväksymismenettely

Useimmat terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet ovat ilmoituksenvaraisia ja terveydensuojeluviranomainen käsittelee toimijan jättämän ilmoituksen.

Lahden ympäristöterveys on ollut aktiivisesti vaikuttamassa uusia huoneistoja käyttöönotettaessa. Kohteen vastuutarkastajat ovat tutustuneet ja tarvittaessa antaneet lausunnon lähes kaikista perustettavista huoneistoista jo rakennuslupavaiheessa. Toimijan vaihdostapauksissa on annettu tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa uutta toimintaa varten. Vuonna 2022 käsiteltiin Lahdessa 51 terveydensuojelulain mukaista ilmoitusta.

#### 3.2. Asuntojen ja oleskelutilojen terveyshaittaepäilyjen selvittäminen

Vuoden 2022 aikana Lahden ympäristöterveydelle tehtiin 96 asunnontarkastuspyyntöä asuntojen terveyshaittaepäilyjen vuoksi. Näiden johdosta annettiin ohjausta ja neuvontaa sekä tehtiin reaktiivisia tarkastuksia sisältäen terveydellisten olojen mm. lämpötilan, melun, ilmanvaihdon ja pintakosteuden havainnointia. Terveyshaitan esiintymistä arvioitiin terveydensuojelulakiin, asumisterveysasetukseen ja Valviran julkaisemaan asumisterveysasetuksen soveltamisohjeeseen perustuen.

Lahden ympäristöterveys osallistuu säännöllisesti sekä kaupunkikohtaiseen sisäilmatyöryhmään, että kohdekohtaisiin sisäilmatyöryhmiin, joissa käsitellään koulujen, päiväkotien ja muiden suurempien kohteiden sisäilmaongelmia.

#### 3.3. Talousvesivalvonta

Suurin osa Lahden kotitalouksista kuuluu järjestettyyn vesihuoltoon. Vesilaitokset ovat pääasiassa vastuussa juomiseen, ruoanlaittoon ja muuhun tarkoitukseen käytetyn talousveden tuotannosta ja toimittamisesta vesijohtoverkoston välityksellä. Haja-asutusalueilla kaikki kotitaloudet eivät välttämättä ole järjestetyn vesihuollon piirissä vaan vastaavat itse talousveden hankinnasta. Talousvesi otetaan silloin yleensä omasta kaivosta.

Lahden ympäristöterveys hyväksyy vuosittain talousvesilaitoksen laatiman näytteenottosuunnitelman ja todentaa valvonnalla, että talousveden laatu on säädösten mukaista eikä aiheuta terveyshaittaa. Talousveden laatua tutkitaan lainsäädännön mukaisesti laitoksen toimittamaan vesimäärään perustuen, sitä tiheämmin, mitä enemmän vesilaitos toimittaa vettä vesijohtoverkostoon. Valvontatutkimusohjelman ja saatujen näytteenottotuloksien perusteella talousvedessä esiintyvien muuttujien tutkimustiheyttä voidaan tihentää tai harventaa. Yksityiskaivojen veden laadusta vastaa kaivon omistaja.

Vuonna 2022 raportoitujen vesinäytetulosten mukaan Lahden alueen vesilaitosten toimittaman veden laadussa ei ollut huomautettavaa.

### **Talousveden häiriötilanteet**

Lahden ympäristöterveyden terveydensuojeluviranomainen ja alueen vesihuoltolaitokset ovat varautuneet ennalta mahdollisten talousveden välityksellä terveyshaittoja aiheuttavien häiriötilanteiden varalle. Jos kuluttajille toimitettava vesilaitoksen talousvesi ei täytä talousvedelle asetettuja laatuvaatimuksia ja vedestä voi aiheutua haittaa terveydelle, kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhdessä vettä toimittavan laitoksen tai veden käyttäjän kanssa selvitettävä, mistä veden laadun häiriö johtuu. Terveydensuojeluviranomaisen on tarvittaessa määrättävä veden toimittaja korjaamaan tilanne pikaisesti ja annettava veden käyttäjille ohjeet siitä, miten terveyshaitta voidaan ehkäistä. Vesilaitoksilla tulee olla oma talousveden häiriö- tai muu vaaratilanne ohjeistus. Talousvesiasetuksen mukainen erityistilannesuunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi on osa terveydensuojelulaissa tarkoitettua ympäristöterveydenhuollon erityistilannesuunnitelmaa, joka on sidoksissa kunnan valmiussuunnitelmaan.

Aluehallintovirastolle ilmoitettiin vuonna 2022 yhdestä talousveden häiriötilanteesta, joka liittyi yksityisen kaivon käyttöön osana julkista ja kaupallista toimintaa.

### **3.4. Uimavesivalvonta**

#### **Uimarantojen ja uimarantaveden valvonta**

Uimarantojen uimaveden laatua valvottiin vuonna 2022 suunnitelman mukaisesti. Uimarantojen viranomais-tarkastukset suoritettiin ennen uimakauden alkua. Uimavesinäytteet otettiin seurantakalenterin mukaan valvonnan piirissä olevilta yleisiltä uimarannoilta. Sinilevätarkkailua suoritettiin näytteenoton yhteydessä sekä erikseen tarkkailukäynneillä helteiden aikana.

Tuloksista sekä sinilevätilanteesta tiedotettiin kuntalaisia julkaisemalla uimavesiuutisia yhteistyössä kaupungin viestinnän kanssa. Uutiset julkaistiin Lahti.fi sivulla sekä kaupungin somekanavilla. Uimavesitulokset vietiin myös uimarantojen ilmoitustauluille sekä uimarantakohtaisille Internet-sivuille. Sinilevän osalta uimakausi oli normaali; sinilevää havaittiin useilla rannoilla vähäisiä määriä, muttei kuitenkaan niin merkittävästi, että olisi tarvinnut kehottaa uimareita välttämään uimista.

#### **Uima-allastilojen ja allasveden valvonta**

Vuoden 2022 viranomais-tarkastukset tehtiin kohteisiin suunnitelman mukaisesti. Näytteenottoa suoritettiin näytteenottosuunnitelman mukaisesti niinä aikoina, kun altaat olivat avoinna. Uimahallien näytteenottotuloksissa ei ollut laatu-epäilyjä.

### 3.5. Radon

Säteilylain mukaan kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo talousveden sekä asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisäilman radonpitoisuuden viitearvojen noudattamista. Vuonna 2022 radonvalvontaa suoritettiin säännöllisen valvonnan tarkastuksen yhteydessä ja tarvittaessa toiminnanharjoittajalta pyydettiin selvitystä radonmittausten suorittamisesta.

### 3.6. Näytteenotto

#### Talousvesi ja uimavesi

Vesilaitosten valvontatutkimusohjelmat tehdään ja päivitetään yhdessä vesilaitosten kanssa viiden vuoden välein tai tarvittaessa siten että lainsäädännön vaatimukset täyttyvät sekä jatkuvan valvonnan että jaksottaisen valvonnan osalta. Viimeisimmät päivitykset tehtiin vuoden 2022 aikana. Valvontatutkimusohjelmat on toimitettu tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintovirastolle, Hämeen ELY-keskukselle sekä Lahden kaupungin vesiensuojeluyksikköön.

Vesilaitokset ottavat itsenäisesti omat käyttötarkkailunäytteensä ja niiden tulokset toimitetaan ympäristöterveyden viranhaltijoille, mikäli käyttötarkkailunäytteissä ilmenee poikkeamia. Osa käyttötarkkailunäytteistä tutkitaan vesilaitosten omissa laboratorioissa. Näytetulokset viranomaisnäytteistä toimitetaan laboratorion suoraan ympäristöterveyteen ja tuloksia seurataan. Jos tuloksissa on toimenpiderajat ylittäviä arvoja, otetaan välittömästi yhteyttä ko. vesilaitokseen ja selvitetään poikkeaman syy ja ohjeistetaan jatkotutkimusten tekemiseen. Talousvesinäytteenotto toteutui vuonna 2022 suunnitelman mukaisesti. Talousvettä toimittavan laitoksen näytetulokset on raportoitu aluehallintovirastolle ja radon-pitoisuuksien osalta säteilyturvakeskukselle.

Uimavesinäytteenottosuunnitelmat sekä rannoilta että altaista on laadittu lainsäädännön vaatimuksia sekä Valviran ohjeistuksia noudattaen. Uimavesinäytteet ottaa ympäristöterveystarkastaja, joka tekee näytteenoton yhteydessä myös rannan tai altaan valvontaa. Näytteet analysoidaan Ruokaviraston nimeämässä laboratoriossa, josta tulokset toimitetaan ympäristöterveyteen sähköisesti. Tulokset tarkastetaan välittömästi. Poikkeavien tulosten ilmetessä otetaan yhteyttä toiminnanharjoittajaan, otetaan uusintanäytteet ja kirjoitetaan lausunto laatuvaatimusten poikkeamista uima-altaiden osalta. Tarvittaessa vaaditaan korjaavia toimenpiteitä määräajan puitteissa ja niiden tulosten todentamiseksi otetaan uusintanäytteitä tai esim. pintapuhtausnäytteitä. Uimarantojen sekä uimahallien osalta pidettiin 2022 vuosipalaverit niiden toiminnasta ja ylläpidosta vastaavien tahojen kanssa.

Kesällä 2022 otettiin kaikilta uimarannoilta (12 kpl) uimavesinäytteet suunnitelman mukaisesti kerran kuussa kesä-elokuun aikana ja lisäksi EU-rannoilta (7 kpl) kertaalleen ennen uimakauden alkua. Näytteenottokehtojen lisäksi rannoilla tehtiin sinilevätarkkailua ilmoitusten perusteella sekä muutoinkin tihennetyksi keskikesän aikana. Uimareita ohjeistettiin sinilevätiedotteilla uimarantojen ilmoitustaululla ja Lahden ympäristöterveyden verkkosivuilla. Uimarantavesien näytetulokset toimitettiin rantojen ilmoitustauluille sekä Lahden kaupungin uimarantakohtaisille verkkosivuille.

Uima-allasvesinäytteitä otettiin vuonna 2022 säännöllisesti noin kahden viikon välein ympäri vuoden. Näytteenottokehtojen sekä valvontanäytteiden määrä voi vaihdella vuosittain esim. toiminnanharjoittajan aloittaessa tai lopettaessa tai suurempien uimahalliremonttien seurauksena. Muutama allas oli osan aikaa vuodesta pois käytöstä, mikä hiukan pudotti näytemäärää suunnitellusta. Uima-allasvesinäytteiden tulokset julkaistiin toimijoiden omilla ilmoitustauluilla.

### 3.7. Painopisteet ja projektit

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman teemana oli yhtenäinen valvonta ja yhteistyö. Tätä teemaa tukevat terveydensuojelulain valvontaohjelman painopisteet, joita ovat omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen.

Terveydensuojelulaki velvoittaa toiminnanharjoittajaa tunnistamaan toimintansa terveystaittaa aiheuttavat riskit, seuraamaan niihin vaikuttavia tekijöitä, toimimaan riskien hallitsemiseksi ja estämään terveystaittojen syntyminen. Ilmoitusvelvollisille toimijoille on ohjelmakauden aikana laadittu omavalvontaohje, johon on koottu tietoa toiminnanharjoittajien avuksi riskinarvioinnista sekä omavalvonnan aihealueista. Toimijoille on annettu ohjeistusta omavalvonnan toteuttamiseen valvontasuunnitelman mukaisten tarkastuskäyntien yhteydessä.

Vuoden 2022 lahden ympäristöterveydessä toteutettiin uimahallien pintahygieniaprojekti, jonka raportti valmistuu ja julkaistaan alkuvuodesta 2023.

## 4. Tupakkalain ja lääkelain valvontasuunnitelman toteutuminen

### 4.1. Myynnin valvonta

Tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäin vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtaisen vähittäismyyntiluvan perusteella. Lahden ympäristöterveys käsittelee ja myöntää kaupungin alueelle haettavat tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntiluvat sekä vastaanottaa ja käsittelee tukkumyynti-ilmoitukset.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden sekä nikotiinivalmisteiden myynnin ja markkinoinnin valvontaa tehtiin vuoden 2022 aikana elintarvikelain mukaisten tarkastusten yhteydessä myymälöissä, kioskeissa, ravintoloissa ja muissa myyntipisteissä. Tupakan ja nikotiininesteiden myyntiä tarkastettiin 29 kohteessa ja nikotiinivalmisteiden myyntiä 18 myyntipaikassa.

Vuonna 2022 myönnettiin tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupia 19 kpl. Tupakkatuotteiden tukkumyynnistä ei saapunut yhtään ilmoitusta. Lisäksi myönnettiin nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupia 4 kpl.

### 4.2. Ennaltaehkäisevä päihdetyö

Lahden ympäristöterveyden edustaja on osallistunut säännöllisesti näljä kertaa vuodessa kokoontuvan tarjontaryhmän toimintaan. Ryhmän puheenjohtajana toimii Lahden kaupungin ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön koordinaattori ja siinä on edustajia Sosiaali-alan osaamiskeskuksesta, Etelä-Suomen aluehallintovirastosta, Hämeen poliisilaitokselta sekä kaupan eri toimijoilta. Ryhmän tarkoituksena on kehittää kunnassa toimivien yritysten ja yhteisöjen välistä yhteistyötä sekä sovittaa ehkäisevän päihdetyön toimia yhteen poliisin, alkoholihallinnon, tupakkavalvonnan, elinkeinoelämän kanssa. Ympäristöterveydenhuollon roolina ryhmässä on osaltaan vaikuttaa tupakasta aiheutuvien haittojen ehkäisyyn erityisesti tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden tarjonnan valvonnan näkökulmasta.

### 4.3. Muu valvonta

Tupakointikieltojen noudattamista ja tupakointialueiden merkitsemistä suurissa yleisötapahtumissa valvottiin muun tapahtumavalvonnan yhteydessä.

Yhteydenottojen perusteella valvottavia asioita ovat mm. asuinhuoneistojen tupakansavuhaittoihin liittyvät valitukset, tupakan tai nikotiinivalmisteiden alaikäisille myyntiä koskevat ilmiannot sekä epäillyt markkinoinnin tai tupakointikieltojen rikkomukset. Valvontaa toteutetaan tällöin tarkastuksin ja tarvittaessa voidaan antaa lausuntoja tai käyttää hallinnollisia pakkokeinoja määräystenvastaisen toiminnan lopettamiseksi.

Tupakansavusta asuntoihin aiheutuviin haittoihin ja niiden poistamiseen voidaan soveltaa sekä tupakkalakia, että terveydensuojelulakia. Lahden ympäristöterveydessä on laadittu toimintamalli tilanteisiin, joissa asukas ottaa yhteyttä asuntoon kulkeutuvan tupakansavun johdosta.

### 4.4. Painopisteet ja projektit

Tupakkalain valvontaan liittyviä projekteja ei vuoden 2022 aikana toteutettu.

## 5. Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelman toteutuminen

### 5.1. Eläinlääkäripalvelut

Lahden kaupungilla on kaksi praktikkoeläinlääkäriä, jotka ovat kyetneet sijaisten ja eläintenhoitajan avulla järjestelemään työt siten, että ajanvarausperusteiseen työhön on mahdollisuus. Eläinlääkäreille järjestetty avustaja on välttämätön apu eläinlääkäreille kiireisessä praktiikassa.

Eläinlääkäripalveluiden saatavuus ja laatu on ollut suunnitellun mukaista. Eläinlääkärit ovat pysyneet valtakunnallisessa tavoitteessa antaa kiireettömille potilaille aikoja parin viikon sisälle ajanvarauksesta sekä hoitamaan päivittäin akuuttipotilaita.

Eläinlääkäripäivystys on toteutettu lainsäädännön vaatimusten mukaisesti yhteisesti koko Päijät-Hämeen alueella: keskitetty yhteydenotto palvelu, jossa numerot suur- ja pieneläinasiakkaille erikseen, maakunnallinen päivystysalue, sekä osittain eriytetty pien- ja suurelänpäivystys. Yksityiset eläinlääkäripalvelut on huomioitu kaupungin tarjoamia palveluita suunniteltaessa, ja yksi kaupungin yksityisistä eläinlääkäriasemista osallistuu ostopalveluna myös pienelänpäivystykseen.

Terveydenhuoltopalveluita tuotantoeläimille on ollut saatavilla kysyntää vastaavasti.

### 5.2. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin viranomaisvalvonnasta vastaavat valvontaeläinlääkärit, sekä praktiikkaa tekevät kaupungineläinlääkärit virka-ajan ulkopuolella ja valvontaeläinlääkärien lyhytaikaisten poissaolojen aikana. Valvontaeläinlääkäriin pidempiaikaisen poissaolon (kuten kesäloma) ajaksi on erikseen hankittu sijainen. Valvontaeläinlääkäriin työnkuvaan kuuluvat eläinsuojeluvalvonta, eläintautivalvonta ja sivutuotevalvonta.

Vuonna 2022 tehtiin 163 kpl epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia, osa yhteistyössä poliisin kanssa. Tähän sisältyvät myös määräysten ja kieltojen valvomiseksi tehdyt uusintatarkastukset. Lisäksi vuoden aikana annettiin poliisille virka-apua muutamissa eläimiin liittyvissä tehtävissä. Yhteensä 54 tarkastuksella todettiin sellaisia puutteita eläinten hoidossa tai pito-olosuhteissa, että eläimen omistajalle on jouduttu antamaan määräyksiä määräaikoineen. Useat tarkastukset ovat myös vaatineet aikaa vieviä lisäselvittelyjä. Lisäksi valtaosassa tarkastuksia annettiin ohjeita ja neuvoja eläinten hoitoon ja pito-olosuhteisiin liittyen. Korjaavien toimenpiteiden toteutuminen on varmistettu uusintakäynneillä mahdollisimman pian määräajan umpeutumisen jälkeen. Joissain tapauksissa eläimille on jouduttu hankkimaan hoitoa muualta väliaikaisesti tai pysyvästi. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset pyritään tekemään ensisijaisesti ennalta ilmoittamatta, jotta tarkastuksella tehdyt havainnot vastaisivat mahdollisimman hyvin todellista tilannetta eläinten hoidon ja pito-olosuhteiden suhteen. Tästä johtuen, jos tarkastettavassa kohteessa ei ole ketään paikalla, voidaan siellä joutua käymään useammankin kerran ns. turhaan ennen kuin tarkastus päästään suorittamaan. Näitä tarkastusryhmiä on vuonna 2022 ollut 115 kpl.

Eläinsuojelutarkastuksia tehdään myös ilman epäilyä sellaisiin kohteisiin, joissa toiminta edellyttää eläinsuojelulaissa tarkoitetun ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle. Tällaisia kohteita Lahden kaupungin alueella on noin 20–30, joista suurin osa on hevostalleja. Näihin kohteisiin valvontaeläinlääkäriin tulisi tehdä tarkastuskäynnit riskiperusteisesti 1–3 vuoden välein. Vuonna 2022 tehtiin ilmoituksenvaraiseen toimintaan kohdistuvia ilman epäilyä suoritettavia tarkastuksia 13 kpl.

### 5.3. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

Siipikarjan ulkonapitokiellosta 1.3–31.5. välisenä aikana tiedotettiin tarvittaessa muiden tarkastusten yhteydessä.

Eläinten rekisteröinnin ja merkitsemisen valvontaa suoritettiin muiden tarkastusten yhteydessä ja tarkastuksilla annettiin ohjeistusta mm. eläintenpitäjäksi rekisteröitymisessä ja eläinten pitopaikan rekisteröimisessä.

### 5.4. Eläinten ja eläinperäisten tuotteiden tuonnin ja viennin valvonta

Eläinten EU-maiden välisiä siirtoja varten lähtömaan virkaeläinlääkärin on suoritettava eläimelle vientitarkastus ja kirjoitettava TRACES-terveystodistus. Vuonna 2022 tehtiin eläinten vientitarkastuksia yhteensä 2kpl, kaikki hevosille.

Laittomasti maahan tuotujen eläinten tarkastuksia tehtiin vuonna 2022 2 kpl.



## 6. liitteet

Liite 1. Lahden ympäristöterveys, valvonnan toteumataulukot 2022.

## Lahden ympäristöterveys, valvonnan toteumataulukot 2022

Elintarvikelain mukaisten kohteiden valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset 2022

Toimintaluokka/ toimintatyyppi	Kohteita (kpl)	Suunnitellut (kpl)	Toteutuneet (kpl)
<u>Alkutuotanto</u>			
Hunajantuotanto	18	0	
Kalastus	3	0	
Maidontuotanto	3	0	
Munantuotanto	1	0	
Peltoviljely	108	3	
Puutarhaviljely, Avomaa	11	2	
Puutarhaviljely, Kasvihuone	2	1	
Vesiviljely	1	1	1
<u>Elintarvikkeiden valmistus, muut</u>			
Juomien valmistus	4	2	4
Muu valmistus	9	5	5
Yhdistelmätuotteiden valmistus	4	4	
<u>Elintarvikekontaktimateriaalit</u>			
Jakelu tai markkinointi	2	1	
Maahantuonti	7	2	1
Valmistus tai jatkojalostus	11	5	5
<u>Elintarvikkeiden kuljetukset</u>			
Elintarvikkeiden kuljetus	10	6	1
Elintarvikkeiden kuljetus jäähdytettynä	2	1	
<u>Elintarvikkeiden myynti</u>			
Elintarvikkeiden tukkumyynti	7	3	2
Elintarvikkeiden vähittäismyynti	168	70	64
Ulkomyyntialue	23	6	
<u>Elintarvikkeiden tarjoilu</u>			
Grilli- tai pikaruokatoiminta	52	29	26
Kahvilatoiminta	109	45	35
Pubitoiminta	41	3	1
Ravintolatoiminta	186	124	93
Suurtalous, keskuskeittiötoiminta ja pitopalvelu	10	6	8
Suurtalous, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.)	77	43	21
Suurtalous, tarjoilukeittiötoiminta	139	59	54
<u>Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen</u>			
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	1	1	
Muu elintarvikkeiden varastointi	7	1	3
<u>Kala-ala</u>			
Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely	1	6	6
<u>Liha-ala</u>			
Jauhelihan valmistus	2	3	2
Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	1	4	1
Raakalihavalmisteiden valmistus	1	2	1
<u>Maitoala</u>			
Juuston valmistus	1	1	
<u>Vilja- ja kasvisala</u>			
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia	15	8	5
Muiden viljatuotteiden valmistus	2	2	2
Myllytoiminta	2	1	
Ruoka- ja kahvileipien valmistus	14	7	4
<u>Venti ja tuonti</u>			
Elintarvikkeiden maanatuonti			3
<b>Yhteensä (kpl)</b>	<b>1055</b>	<b>457</b>	<b>348</b>

Terveydensuojelulain mukaisten kohteiden valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset 2022

Toimintaluokka/ toimintatyyppi	Kohteita (kpl)	Suunnitellut (kpl)	Toteutuneet (kpl)
<u>Kauneudenhoito ja ihon käsittely</u>			
Kosmetologiset huoneistot ja laitokset	97	13	6
Muu ihon käsittely tai hoito	2	1	1
Solarium	4	2	
Tatuointi ja lävistys	12	1	1
<u>Kokoontuminen, lasten ja nuorten kohteet</u>			
Kerhotilat	6	4	1
Nuorisotilat ja leirikeskukset	2	2	
Lasten iltapäiväkerhot	13	0	
Lasten sisäleikkiuistot	3	3	
<u>Liikunta ja virkistystoiminta</u>			
Yleiset uimarannat (EU-uimarannat)	7	7	7
Pienet yleiset uimarannat	5	5	5
Yleiset altaat	12	11	6
Saunat	10	8	3
Yleinen liikuntatila	74	9	1
<u>Majoitustoiminta</u>			
Majoitushuoneistot	25	13	10
<u>Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset</u>			
Ammattioppilaitos	7	0	
Korkeakoulu	3	0	
Lukio	6	6	2
Peruskoulu	32	6	13
<u>Sosiaalihuollon palvelut</u>			
Lasten päiväkodit ja vastaavat	72	26	23
Lastenkodit/ lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	17	4	1
Vanhainkodit ja vastaavat	53	14	26
Muut sosiaalialan yksiköt	1	0	
<u>Talousveden toimittaminen</u>			
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)	16	15	3
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)	2	3	2
Vedenottamo, iso asetus	19	8	6
<b>Yhteensä (kpl)</b>	<b>500</b>	<b>161</b>	<b>117</b>

## Tupakkalain mukaisten kohteiden valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset 2022

Tupakan myynnin valvontaa on suunniteltu tehtäväksi pääosin muun ympäristöterveyden valvonnan yhteydessä.

	Kohteita (kpl)	Toteutuneet (kpl)
Kaikki myyntipaikat (kohdemäärä vuoden 2022 lopussa)	121	29

## Läkelain mukaisten kohteiden valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset 2022

Nikotiinivalmisteiden valvontaa on suunniteltu tehtäväksi muun ympäristöterveyden valvonnan yhteydessä.

	Kohteita (kpl)	Toteutuneet (kpl)
Kaikki myyntipaikat (kohdemäärä vuoden 2022 lopussa)	68	18

## Eläinlääkintähuollon käyttilasto 2022

Kuukausi	Käynnit (kpl)	Käyntien jaottelu - paikka		Käyntien jaottelu - aika	
		vastaanotto	matka	virka-aika	päivystysaika
Tammikuu	228	221	7	217	11
Helmikuu	232	223	9	223	9
Maaliskuu	204	198	6	197	7
Huhtikuu	221	217	4	214	7
Toukokuu	229	219	10	219	10
Kesäkuu	294	286	8	276	18
Heinäkuu	241	235	6	218	23
Elokuu	244	240	4	231	13
Syyskuu	506	475	31	399	107
Lokakuu	234	224	10	197	37
Marraskuu	290	276	14	255	35
Joulukuu	227	218	9	215	12
<b>Yhteensä (kpl)</b>	<b>3150</b>	<b>3032</b>	<b>118</b>	<b>2861</b>	<b>289</b>

## Eläinsuojelukäynnit ja eläintautilainsäädäntöön perustuvat tarkastukset 2022

Kuukausi	Käynnit (kpl)	Eläinsuojelu		Eläintautilaki virka-aika
		yritys	onnistunut	
Tammikuu	23	11	12	
Helmikuu	21	12	8	1
Maaliskuu	36	18	18	
Huhtikuu	15	8	6	1
Toukokuu	28	13	15	
Kesäkuu	20	9	11	
Heinäkuu	1	0	1	
Elokuu	47	23	24	
Syyskuu	25	7	17	1
Lokakuu	28	6	22	
Marraskuu	21	7	13	1
Joulukuu	20	11	9	
<b>Yhteensä (kpl)</b>	<b>285</b>	<b>125</b>	<b>156</b>	<b>4</b>

## Ilmoitusten ja lupahakemusten käsittelyt 2022

	Käsitellyt (kpl)
Elintarvikelain mukaiset ilmoitukset ja hakemukset	121
Terveydensuojelulain mukaiset ilmoitukset	51
Tupakan ja nikotiininesteiden myyntilupahakemukset	19
Nikotiinivalmisteiden myyntilupahakemukset	4
<b>Yhteensä (kpl)</b>	<b>195</b>

## Viranomaisnäytteenotot ja mittaukset 2022

	Kohteita (kpl)	Suunnitellut (kpl)	Toteutuneet (kpl)
<u>Liikunta ja virkistystoiminta</u>			
Yleiset uimarannat (EU-uimarannat)	7	28	28
Pienet yleiset uimarannat	5	15	15
Yleiset altaat	10		
Näytteenottopaketti 1 (mikrobit, sameus, pH-arvo, vapaa ja sidottu kloori)		64	58
Näytteenottopaketti 2 (paketti 1 + KMnO <sub>4</sub> , urea ja tarvittaessa nitraatti)		57	51
Näytteenottopaketti 3 (trihalometaanit, otetaan pakettien 1 ja 2 yhteydessä)		(18)	(18)
<u>Talousveden toimittaminen</u>			
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001) Talousveden laadun säännöllinen valvonta	16	11	4
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015) Jatkuvan valvonnan näytteet	2	82	82
Jaksottaisen valvonnan näytteet		18	18
<u>Terveydensuojelulain valvonnan mittaukset</u>			
Melumittaukset (terveyshaittaepäily, suunnittelematon)			4
<b>Yhteensä (kpl)</b>	<b>40</b>	<b>275</b>	<b>260</b>

## Valvontasuunnitelman ulkopuoliset tarkastukset, yhteistyökokoukset ja lausunnot 2022

	Toteutuneet (kpl)
Elintarvikelain valvontasuunnitelman ulkopuoliset tarkastukset	23
Terveydensuojelulain valvontasuunnitelman ulkopuoliset tarkastukset	83
Elintarvikevalvonnan yhteistyökokoukset	1
Terveydensuojelulain valvonnan yhteistyökokoukset	48
Elintarvikelain mukaiset lausunnot	19
Terveydensuojelulain mukaiset lausunnot	30
<b>Yhteensä (kpl)</b>	<b>204</b>